

Kartet viser kommunane Framandspråksenteret har vore i for å halde kurs om praksisfagleg undervisning i skuleåret 2025–2026.

Praktisk språk- glede på turné!

Av **Lekh Nath Baral, Berit Hope Blå, Gini Jean Lockhart-Pedersen** og **Natali Seguí Schimpke**, Nasjonalt senter for engelsk og framandspråk i opplæringa

Ved Framandspråksenteret har vi det siste skuleåret pakka kofferten med praktiske metodar og reist land og strand rundt for å møte engasjerte språklærarkollegaer. Bakgrunnen for kursserien vår er Meld. St. 34 (2023–2024) *En mer praktisk skole*, som understrekar at vekt på det praktiske i form av meir aktive læringsformer er sjølve hovudgrepet for å auke motivasjon, meistring og lærelyst blant elevane. Sjølv om meldinga i hovudsak rettar seg mot mellom- og ungdomstrinnet, sender ho eit tydeleg signal til alle ledd i utdanningsløpet: Behovet for ein meir praktisk og

varierte kvardag er relevant for alle elevar, uavhengig av skuleslag.

Vektlegginga av ei praktisk tilnærming er heilt i tråd med mandatet vårt, som slår fast at Framandspråksenteret skal bidra til auka kvalitet i språkopplæringa og skape større motivasjon og interesse for engelsk og framandspråk. Vi har derfor lagt særleg vekt på å utvikle praksisnære kursopplegg som skal støtte lærarane i å skape engasjerande og relevante språklæringsssituasjonar.

Vi har hatt glede av å dekkje landet ganske godt i denne perioden. Frå Nordkapp i nord til Kristiansand i sør har vi møtt lærarar som brenn for faget sitt. Det har vore utruleg gledeleg å nå ut til så mange skular, og vi har dessutan lagt vekt på at tilbodet skal vere lett tilgjengeleg for lærarkollegaene. Så langt har vi besøkt både enkeltskular og lokale samarbeid der skular har slått seg saman for felles fagleg påfyll.

Bakgrunn: Omgrepet *praktisk* – kva ligg eigentleg i det?

Når vi idémyldrar saman med lærarar om kva dei legg i omgrepet *praktisk*, nemner mange rørsle, fysisk aktivitet, livsnært innhald, aktualitetar, alternative læringsarenaer, skapande arbeid og kommunikasjon. Det stemmer godt overens med forståinga som meldinga til Stortinget formidlar, der forklingane omfattar alt frå utforsking

og kreativ leik til behov for rørsle i skulekvardagen. Det er relevant å poengtere at meldinga bruker omgrepet *praktisk* breitt utan å definere det direkte, men det er relatert til ulike termar som kan hjelpe oss med å forstå korleis undervisninga kan gjerast meir praktisk, variert og relevant.

Utover dette har vi i prosessen med å nansere og konkretisere kva *praktisk* inneber, henta mykje inspirasjon frå Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) og publikasjonen deira «Praksisfaglig undervisning». Dette heftet belyser det praktiske ved å identifisere tre sentrale element:

- **eit kroppsleg element**
der sansane blir aktiverte
- **eit problemorientert element**
der elevane undersøker reelle problemstillingar
- **eit produktorientert element**
der elevane skaper noko konkret som viser læring (munnleg, skriftleg eller handgripeleg)

Dette er perspektiv vi har med oss som nyttige referansepunkt når vi diskuterer og utvekslar praktiske tilnærmingar saman med lærarar rundt om i landet.

Kursinnhald

Kurset kombinerer nasjonale (Meld. St. 34) og internasjonale føringar (EVA) med praktiske aktivitetar som deltakarane får prøve ut og reflektere over saman. I tillegg legg kurset vekt på lesing som grunnleggjande ferdigheit og kjelde til språkleg og fagleg

Praksisfaglig undervisning

input. Det er likevel viktig å understreke at ein sjeldan arbeider med lesing isolert. Derfor er øving av andre ferdigheiter inkludert i leseilnærmingane, som å lytte, tale og skrive.

Ifølgje Meld. St. 34 viser kartleggingar ein urovekkjande nedgang i leseferdigheite til norske elevar samtidig som stadig meir lesing skjer digitalt. Dette stiller større krav til konsentrasjon og kritisk tekstforståing. Meldinga tilrår derfor at ein balanserer skjermbasert lesing med andre og varierte tilnærmingar som kan bidra til eit meir engasjerande arbeid med lesing i skulen. På denne bakgrunnen har vi lagt vekt på ulike leseorienterte og fysiske aktivitetar som kan gjere at elevane opplever språkundervisninga som meir praktisk og motiverande.

For å støtte elevane gjennom den kognitivt komplekse prosessen det er å lese på eit anna språk, foreslår vi ulike strategiske

grep fordelt på dei tre fasane i leseunder-visninga: før, under og etter.

FØR: I førfasen får elevane støtte til å skape oversikt over teksten, aktivere forkunnskapar og identifisere ord og omgrep som kan vere krevjande. Denne førebuinga er eit viktig utgangspunkt for forståing, uavhengig av kva for eit språk teksten er skriven på. Denne førebuande lesefasen kan dessutan gjere elevane nysgjerrige på teksten.

UNDER: I undervegsfasen blir det lagt til rette for aktivt arbeid med teksten. Elevane stoppar opp, stiller spørsmål, klargjer det som er uklart, og les eventuelt delar av teksten på nytt. Det bidreg til auka fokus og betre forståing av samanhengar.

ETTER: I etterfasen arbeider elevane vidare med teksten ved å sortere og bearbeide innhaldet. Dei skal mellom anna samanfatta, trekke ut hovudpoeng og reflektere over budskap, form og innhald. Slik kan dei få ei djupare forståing, og dei kan eventuelt arbeide med teksten i ein større fagleg samanheng.

Samla sett bidreg bearbeidinga av det språklege og tematiske innhaldet i fleire fasar og gjennom ulike sansar til variert repetisjon av lesestoffet. Det gir elevane betre djupneforståing av tematikken i teksten, og det styrkjer ordinnlæringa.

Døme frå framandspråk

I framandspråk er arbeidet med ord spesielt viktig sidan ordgjenkjenning er ein føresetnad for leseforståing når den språklege kompetansen er under oppbygging (Grabe 2009, s. 16). I kursserien bruker vi derfor ein eksempeltekst for å vise korleis ein kan leggje til rette for praktisk lesestøtte med vokabularfokus gjennom alle dei tre fasane i lesinga:

Før lesing: Før lesinga blir elevane førebudde på kva som møter dei i teksten. I aktiviteten *Fire hjørne* lyttar elevane til påstandar eller spørsmål som språkleg og tematisk heng saman med teksten dei skal lese. Dei tek stilling til det som blir sagt, ved å gå til ein av fire plakatar som heng rundt i klasserommet. Elevane får vere fysiske aktive samtidig som dei blir introduserte for tekstinnhald på eit overordna plan.

Ein metode som førebur elevane meir i detalj på ordforrådet dei vil møte i teksten, er øvinga *Ordkategoriar*. Her utforskar og organiserer elevane tekstrelevant vokabular gjennom å pusle saman ordlappar, noko som bidreg til å redusere den språklege belastninga når dei seinare les heile teksten.

Elevane arbeider med å forstå orda før dei kategoriserer dei i sjølvvalde kategoriar. Biletet er generert ved hjelp av Copilot.

Under lesing: Under lesinga foreslår vi to læringsmetodar som aktiviserer elevane og hjelper dei med å fokusere. I aktiviteten *Lytt og yt* konsentrerer elevane seg om nokre få, men sentrale ord frå teksten. Her skal dei skape eigne assosiasjonar i form av lyd og/eller rørsle til dei utvalde tekstorda, og så skal dei lage lyden eller gjere rørsla når teksten blir lesen opp.

I undervegsaktiviteten *Biletakronologi* konsentrerer ein seg om litt fleire tekstord. Her skal elevane sjå på bilete som representerer tekstelement i form av ord og uttrykk, og plassere dei i rett rekkjefølgje. Bileta fungerer som visuell støtte og hjelper elevane med å forstå strukturen og samanhengen i teksten.

Leseplanleggjaren (Nasjonalt lesesenter, Universitetet i Stavanger) med oversikt over lesefasane og tilhøyrande aktivitetar.

Etter lesing: Etter lesinga kan ein spørsmål/svar-aktivitet som *Loop* hjelpe elevane med å konsolidere lesestoffet. Fordelen med denne etterlesingsaktiviteten er at elevane ikkje må produsere språk sjølve, men får vise leseforståing gjennom å kjenne igjen innhald frå det dei har lese.

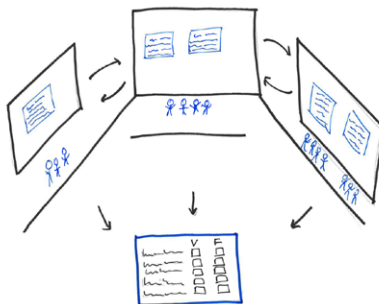
Aktiviteten *Vis deg!* opnar meir for eigne synspunkt. Elevane reflekterer i fellesskap over tekstspørsmål og skriv svara sine på viskbare tavler som dei på signal viser fram i plenum. Denne arbeidsmåten sikrar aktiv deltaking, elevane får ta i bruk vokabularet dei har jobba med, og læraren får eit raskt overblikk over tekstforståinga i klassen.

Ein viktig del av kurset vårt er at framandspråklærarar deler sine egne erfaringar med kreative grep for å gjere undervisninga meir praksisfagleg. Gjennom delingsaktivitetane *Doodle* og *Popcorn* har vi fått eit innblikk i skulekvardagen deira. Nedanfor presenterer vi nokre av ideane som poppa opp. *Doodle* brukte vi som metode for erfaringsdeling i samband med praktisk leseundervisning. *Popcorn* brukte vi som metode for ein meir generell refleksjon omkring nye perspektiv og kva dei har å seie for utviklinga av framtidig praktisk undervisning.

Doodle er ein metode som får i gang refleksjon og samtale. Halvferdige teikningar fungerer som visuell starthjelp til å konkretisere egne tankar. Oppgåva er å teikne individuelt og så reise seg og forklare teikninga for kollegaene. Vi ser at denne tilnærminga med ei personleg teikning

som utgangspunkt gir samtalen eit tydelegare utgangspunkt enn om ein diskuterer fritt. På kursa stilte vi følgjande spørsmål: «Korleis ser du for deg praktisk leseundervisning i framandspråk?» Nedanfor presenterer vi to døme:

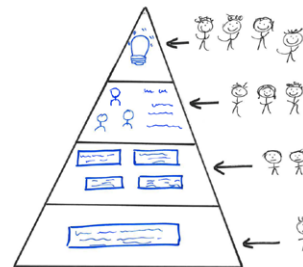
I det eine lærardømet hengjer ein opp fleire kopiar av den same teksten i gangen utanfor klasserommet. Inne i klasserommet heng det spørsmål til teksten. På denne måten får elevane vere aktive og utforskande, og samtidig har læraren oversikt og kan følgje med på tekstarbeidet.

Biletet viser ei lærarteikning som illustrerer ein leseaktivitet der elevane arbeider med tekst og spørsmål i og utanfor klasserommet.

Det andre lærardømet skildrar ein leseaktivitet som byggjer på ein pyramidestruktur, der forståinga utviklar seg gradvis – frå individuell til kollektiv. Elevane begynner med å lese teksten for seg sjølve i sitt eige tempo mens dei markerer nøkkelord eller noterer enkle spørsmål. Deretter går dei saman i par og samanliknar forståing, forklarar innhaldet for kvarandre og avklarar spørsmål. Vidare samarbeider elevane i større grupper der dei byggjer vidare på

kvarende si forståing og blir einige om kva teksten handlar om, og kva som er viktigast. Til slutt deler gruppene bidraga sine i plenum. Slik får alle elevane støtte til meiningsskaping gjennom samarbeid.

Biletet skildrar ei lærarteikning av ein leseaktivitet som byggjer på ein pyramidestruktur, der forståinga utviklar seg gradvis.

Popcorn er ein metode der ein noterer eigne tankar på ark som dei krøllar saman og kastar rundt for å blande bidraga. Etterpå går ein saman i grupper, les svara og vel det bidraget som best representerer det samla synet i gruppa.

Når lærarane fekk spørsmålet «Korleis ser den praktiske framandspråkundervisninga di ut neste veke?», delte dei følgjande idear, basert på eigne erfaringar frå klasserommet:

- løse tangram-oppgåver for å lære grammatikk

- arrangere strandrydding med språkfokus (forstå invitasjonsbrev og lære ord for gjenstandar)

- konkurrere med sortering av verbtider, ordklassar, kjønn m.m.

- bruke songar for å automatisere grunnleggjande vokabular

- spille egen lagde brettspill

Biletet er teke av ein lærar.

- besøke digitale museum for kulturell læring (tidslinje med bilete for å visualisere viktige hendingar)

- mime for å øve inn ordforråd på ein kroppsleg måte

- skrive oppgåver med reelle mottakarar

- spille inn videoar med forklaring av framgangsmåtar

- skrive biografiske dikt for å skape personlege tekstar

Døme frå engelsk

I engelsk har vi levert workshopar til alle trinn frå barneskulen til vidaregåande skule. Hovudfokuset på desse kursa er førlesingsaktivitetar, som er det viktigaste for leseforståinga vidare. For ungdomstrinnet og det vidaregåande trinnet har vi modellert nokre strategiar som integrerer lesing med skiving. Målet med desse strategiane er å gjere lesing til ein meningsfull og samarbeidsbasert klasseromsaktivitet der lesetekstar også fungerer som modellar for oppnåelege skriveprodukt.

Barnetrinnet

Før lesing: Med tanke på at ikkje alle elevar har knekt lesekoden på barnetrinnet, retter vi fokuset her særleg på ordinnlæring med bruk av bilete. Vi modellerer korleis bilete frå ein tekst og enkle, høgfrekvente ord som er skrivne på norsk og engelsk på store lappar, kan setjast saman. Når elevane får samanlikne dei engelske orda med norske ord og ord på andre språk som dei kan, blir det lettare for dei å forstå kva orda betyr, og dei blir meir bevisste på korleis vi formar ord. Denne bevisstheita er viktig for det vidare arbeidet med lesinga. Til slutt viser vi fleire ordinnlæringsaktivitetar basert på teksten for å framheve at repetisjon er ein viktig del av læringa.

Uavhengig av nivået på leseferdigheiter er dialogen før lesinga viktig for at elevane skal ha ei forventning til teksten. På kursa nyttar vi ein strukturert dialog der læraren peiker på eit bilete og stiller tre spørsmål: *What do you see? What does it*

make you think about? What do you wonder? Desse spørsmåla er opne nok til at alle elevar kan svare på sitt eige språknivå, anten på engelsk eller norsk. Med litt eldre elevar kan læraren stille spørsmåla til heile klassen og bruke metoden «Think – pair – share», der elevane får tid til å tenkje sjølve før dei deler svara i par og til slutt deler med heile klassen.

Under lesing: Om læraren les høgt til klassen eller ei lita gruppe, er det ikkje så viktig at elevane kan avkode kvart enkelt ord, men at dei forstår teksten som heilskap. Dersom formålet med lesinga er at elevane skal få høyre ein naturleg flyt av engelsk, kan læraren lese utan å avbryte for mange gonger. Men dersom målet er at elevane skal forstå innhaldet, må læraren stoppe undervegs i lesinga og stille spørsmål til elevane: *What has happened so far? What in the text shows us this? What do you think will happen next? Why do you think so?* På kurset viser vi korleis elevane kan bruke rørsler og ansiktsuttrykk for å vise forståing.

Etter lesing arbeider elevane med leseflyt ved å lese og byggje enkle setningar med kjende ord.

Etter lesing: I denne fasen bruker vi aktiviteter for å hjelpe elevane til å knekkje lesekodene og vise leseflyt. Vi kan bruke setningsstriper og ord eller bilete frå teksten som støttar det innlærte ordforrådet, og arbeide med leseflyt ved å gjenta kjende ord og setningar.

Ungdomstrinnet og vidaregåande nivå
Tilnærminga vår byggjer på ei forståing av lesing som ein aktiv og produktorientert aktivitet, der elevane les for å hente ut idear, perspektiv og språklege ressursar som kan brukast i vidare arbeid. Lesinga blir dermed ikkje eit mål i seg sjølv, men eit utgangspunkt for å skape noko nytt der leseteksten kan fungere både som modell for skriveprodukt og/eller input-ressurs. Som et eksempel på type tekst som kan fungere som utgangspunkt for dialog og samarbeid, brukte vi «Two-voice poetry» og eit utval andre korte litterære tekstar på kursa.

Før lesing: Førlesefasen aktiverer forkunnskapar, skaper forventning og gjer elevane nysgjerrige. Her visualiserer modellteksten, i form av diktet «Two voice poetry about name», det forventede læringsutbyttet, altså eit skriftleg sluttprodukt som er et resultat av pararbeid.

Deltakarane les vekselvis kvar sine linjer høgt, medan linjer som uttrykkjer felles erfaringar eller perspektiv, blir lesne i kor. Deretter reflekterer de over sitt eige namn og kva orda betyr. Slik får dei brukt kunnskapane sine om språk, identitet og kulturbakgrunn.

Under lesing: Under lesinga legg vi vekt på perspektiv. I lese- og skriveoppgåva «Two-voice poetry» kan ein òg trekkje inn andre tekster som input for det skriftlege produktet. I dette tilfellet til dømes tekstane *My Name* av Sandra Cisneros eller *The Shame of Tāneora* av Marewa Glover. Deltakarane kan identifisere seg med forfattaren eller hovudkarakteren som reflekterer over, beskriv og deler erfaringar med sitt eige namn.

Undervegs kan ein bruke eit Venn-diagram for å samle idear til sitt eige «Two-voice poetry». I den eine sirkelen noterer ein det som kjenneteiknar ein karakter, i den andre sirkelen det som kjenneteiknar

ein annan karakter og i det overlappende feltet det karakterane har felles. Notata blir seinare brukte som grunnlag for å skrive diktet, der det som er unikt, dannar utgangspunkt for dei individuelle stemmene, medan det dei har til felles, kan bli linjer som blir lesne saman.

Visualiseringa av pararbeid ved bruk av Venn-diagram. Biletet er generert ved hjelp av Google Gemini.

Voice 1:	Voice 2:
My name is a melody,	
	My name is simple,
Often misread.	
	Often mistaken.
Two syllables, rare	Two syllables,
	common
It came from my grandmother.	
	It came from a book.
It is my history.	It is my history.
They stumble, I correct.	
	They just don't ignore, I beg.
«It's Seo-yeon, not Sien.»	
	«Wendy please, not Andy!»
It is who I am.	It is who I am.
A quiet beauty.	
	A solid anchor.
Names are more than sounds.	Names are more than sounds.
THEY ARE WHO WE ARE.	THEY ARE WHO WE ARE.

Two-voice poetry about name (av Lekh Baral).

Etter lesing: Deltakarane skriv eit «Two-voice poetry» saman og må forhandle om innhaldet: «*What would my character feel here?*» *What can we read together to highlight a common point?* Samarbeidet gir tryggleik fordi den språklege belastninga blir delt på to, og fordi fokuset blir flytta frå grammatisk perfeksjon til det å formidle ei karakterrolle.

Oppsummering og avslutning

Alle desse døma for engelsk og framandspråk som vi har beskrive her, er berre forslag og idear frå vår side, og det finst sjølvsagt mange andre måtar å løyse språkarbeidet i desse lesefasane på. Fleire døme på praktisk og variert metodikk er lett tilgjengelege i Framandspråksenterets materiell, mellom anna i metodehefta for lesing, skriving, munnleg språk og vokabular/grammatikk. Tilbakemeldingar viser at lærarar særleg verdset blandinga av teori og nyttige, konkrete døme som blir testa undervegs i kurset. Det gjer at terskelen for å overføre metodane direkte til arbeidet med tekstar i eiga undervisning blir lågare.

Det er ikkje berre kursdeltakarane som har fått med seg nye idear heim; også vi ved Framandspråksenteret har lært mykje i møte med lærarane. Det å sjå korleis lærarane diskuterer didaktiske grep og planlegg djupare forankring av engelsk og framandspråket i klasserommet, gir oss verdifull innsikt som vi tek med oss vidare i arbeidet vårt. Det er mykje sant i uttrykket at vi lærer så lenge vi har elevlar (og lærarar). Det har vore – og er – utruleg kjekt å sjå den profesjonelle skapargleda som finst der ute i klasseromma!

Meld. St. 34 peiker som sagt på utfordringar knytte til læringsresultat, motivasjon og trivsel og til utviklinga i ein skulekvardag som er prega av auka digitalitet. Meldinga viser at det er behov for ei meir praktisk, variert og relevant opplæring der grunnleggjande ferdigheiter som lesing står sentralt, utan å gi ein eintydig og avgrensa definisjon av omgrepet praktisk. Med dette som bakteppe har vi gjennom møte med over hundre skular likevel sett ei tydeleg felles forståing blant mange lærarar når det gjeld kva ei meir praktisk tilnærming

inneber i praksis. Lærarane legg vekt på aktivitet framfor passivitet, auka motivasjon gjennom variasjon og elevaktive arbeidsformer og trivsel og læring gjennom samarbeid. Trass i ulike rammevilkår arbeider lærarane målretta med å utvikle god undervisningspraksis, og dei viser stor vilje til å dele erfaringar og metodar som kan bidra til å styrkje læringa til elevane.

Har skulen din lyst på besøk?

Sjekk nettsida til Framandspråksenteret for å få innblikk i dei ulike kursa vi tilbyr.

